

OPENBARE VERGADERING VAN 18 december 2014

Voorzitter: de heer R.L. Vreeman (opening), de heer B.N. Benjamins

Aanwezig: de dames K.W. van Doesen-Dijkstra (D66), W. Paulusma (D66), F. Woudstra (D66), M. van Duin (SP), L.R. van Gijlswijk (SP), N.G.J. Temmink (SP), C.E. Bloemhoff (PvdA), B. Enting (PvdA), G. Chakor (GroenLinks), S.A. Koebrugge (VVD), A.M.J. Riemersma (Stadspartij), M.E. Woldhuis (Stadspartij), A.K. Kuik (CDA), I.M. Jongman-Mollema (ChristenUnie) en S.T. Klein Schaarsberg (Student en Stad) en de heren K.D.J. Castelein (D66), J.H. Luhoff (D66), C. Schimmel (D66), A.J. Wonink (D66), E. Zirkzee (D66), J.P. Dijk (SP), W.H. Koks (SP), M. van der Laan (PvdA), J.P. Loopstra (PvdA), D.J. van der Meide (PvdA), D.S. Ruddijs (PvdA), M. van der Glas (GroenLinks), W.B. Leemhuis (GroenLinks), K.S.N. van der Veen (GroenLinks), M.D. Blom (VVD), J.R. Honkoop (VVD), A. Sijbolts (Stadspartij), M. Bolle (CDA), H.P. Ubbens (CDA), E.B. Koopmans (ChristenUnie), M.M. van den Anker (Student en Stad) en G.J. Kelder (Partij voor de Dieren)

Afwezig m.k.: mevrouw C.M. van Dijk (SP)

Griffier: de heer A.G.M. Dashorst

Secretaris: de heer P. Teesink

Wethouders: de heren P.S. de Rook (D66), T. Schroor (D66), R. van der Schaaf (PvdA), J.M. van Keulen (VVD) en M.T. Gijsbertsen (GroenLinks)

1. Opening

De VOORZITTER (Burgemeester VREEMAN): Zullen we beginnen? Als de heren hier achter mij ook hun mond even houden, dan kunnen we beginnen. Mevrouw Woldhuis heeft pech onderweg, mevrouw Koebrugge is onderweg en mevrouw van Dijk is afwezig.

Nu heb ik hier een briefje en daar staat op wat ik moet doen: de burgemeester draagt de hamer over aan de heer Benjamins en gaat naast zijn familie zitten.

(De heer Benjamins neemt het voorzitterschap over.)

De VOORZITTER: Goed. Welkom. We beginnen deze bijzondere openbare raadsvergadering met een toespraak van wethouder Ton Schroor.

2. Afscheid burgemeester dr. R.L. (Ruud) Vreeman

Wethouder SCHROOR: Voorzitter, dank, op deze bijzondere bijeenkomst. Geachte burgemeester Vreeman, mevrouw Vreeman, familieleden, zoon en dochter, leden van de raad, Herr Schwantner zag ik in de zaal, oud-burgemeester Ouwerkerk, ook welkom. Mooi portret geworden trouwens, mooi schilderij. Dames en heren, beste Ronny en beste Ruud. Toen jij hier veertien maanden geleden in Groningen kwam en begon, lag voor jou het lastigste dossier al klaar. Het was, zoals jij zei, misschien wel een van de moeilijkste dossiers uit je carrière tot nu toe. Dan weet iedereen wel waar ik het over heb, namelijk de intocht van Sinterklaas. De landelijke intocht, live op de televisie. En Ruud, iedereen wist meteen wie de burgemeester van Groningen was. Dat was een bijkomend voordeel. Natuurlijk was dit vooral een leuk dossier en toch was het wel een goede kennismaking met de stad en met wat hier allemaal speelt.

Als ervaren bestuurder had je volgens mij niet verwacht om in zo'n dynamiek terecht te komen, hier in Groningen. Jij dacht in beginsel: Groningen, leuke stad, appeltje-eitje. Of in jouw vocabulaire: biertje-bitterbal. Voor een deel had je gelijk: een leuke en gezellige stad, dat zijn we absoluut. En ik weet dat we daarin jou niet hebben teleurgesteld. Maar je kwam er ook snel achter dat we veel meer zijn dan dat. Dat biertje en die bitterbal, die heb je moeten verdienen in de afgelopen maanden. Maar ik kan je nu wel zeggen: je bent met vlag en wimpel geslaagd. En samen met de bluesband van Lefthand Freddy – wie kent ze niet – zijn dat biertje en die bitterbal jou straks in Huize Maas natuurlijk van harte gegund.

Als ik terugkijk namens het college naar de afgelopen veertien maanden, dan zie ik zeker geen burgemeester die ‘op de winkel heeft gepast’. Dan zie ik een burgemeester die de deur heeft opengegooid, die iedereen heeft uitgenodigd en ook iedereen heeft binnen zien komen. Burgemeester die ook de regio ingegaan is, om met zijn collega’s te praten over de samenwerking verder uitbouwen en versterken, altijd als gelijkwaardige partner en nooit vanuit de ‘grote stad’. En dat is echt een verdienste van jou. Een burgemeester die ook staat voor een veilige stad, als het gaat om criminaliteit en overlast, maar even goed als het gaat om de aardbevingsproblematiek, die natuurlijk de afgelopen maanden, ook voor de stad een steeds groter probleem en een grotere bedreiging is geworden. Jij bent een burgemeester van aanpakken, van activisme, zeker als het gaat om dit soort dossiers. En ik denk ook dat dit soort dossiers dat nodig hebben.

Beste Ruud, je bent hier in Groningen ook wars van dikke beleidsstukken geweest. Hup, aan de slag, dat is jouw manier van werken. Ook als het gaat om camerabeleid. En als ik zo hier rondkijk, vraag ik me even af of je wel toestemming had gevraagd aan de raad om deze camera’s te plaatsen. Alle gekheid op een stokje: als ik terugkijk zie ik ook een burgervader, die vindt dat het sinterklaasfeest voor de kinderen door moet gaan en niet accepteert dat onder druk van de publieke opinie, dit soort zaken verloren dreigen te gaan. Los van discussies, los van standpunten, dat feest moest er komen.

Voor ons, als relatief jong college, ben je niet zozeer een vaderfiguur geweest, alhoewel mijn jongste collega je ook wel eens ‘opa’ heeft genoemd, maar je bent vooral een coach geweest. Vanaf het begin dat je binnenkwam, hebben we ook in een heel goede sfeer samengewerkt. Dat was zo in het vorige college, waar ik deel van uit mocht maken, maar dat heeft zich ook naadloos in dit nieuwe college voortgezet. Als voorzitter van B en W was je soepel, je was relaxed, maar ook daadkrachtig en onder jouw leiding hebben we stevige discussies gevoerd, maar altijd in goede harmonie. Je zorgde ervoor dat iedereen zijn zegje kon doen, waarna wij onze knopen konden tellen en er vervolgens een besluit kwam. Dat was jouw ritme. Iedereen moet gehoord worden, iedereen moet zijn zegje kunnen doen en er moet een goed besluit komen. Die drie-eenheid heb je altijd goed bewaard. En dat altijd, en dat kan ik met recht zeggen, zonder ruzie, zonder wrevel.

Daarnaast heb je ons als college ook kennis laten maken met culinaire genoegens van over de grens. De invoering van het Fries suikerbrood, tijdens de lunch van de wekelijkse B en W-vergadering, is een groot succes en ik denk dat wij dat gaan volhouden.

Wat betreft jouw capaciteiten als voorzitter van ons college heb ik nog wel een kritisch puntje. En dat is agendabeheer. Dat is niet te jouw allersterkste kernkwaliteit. Met als gevolg lange rondvragen en pauzes, die steevast ook iets langer duurden dan we van tevoren met jou hadden afgesproken. Maar wonderbaarlijk genoeg waren we wel weer altijd op tijd klaar met de collegevergaderingen. Hoe jij dat voor elkaar kreeg, is mij nog steeds een groot raadsel.

Om even terug te komen op jouw coachende kwaliteiten en capaciteiten: je bent er een meester in om in een heel kort gesprekje inzicht te geven in het speelveld. Je kan iemand een paar tactische tips meegeven en weer naar buiten sturen. “Ga even praten met die-en-die”, “Let vooral even daarop”, “Dat is op dit moment even belangrijk”, “Laat dit niet te groot worden”. Dat soort kleine woorden zijn zeer waardevol voor de goede ontvanger, want die zorgen ervoor dat, zoals jij het wel eens zei: “kleine puistjes geen grote etterbulten worden”. Daarin herken ik ook die sportachtergrond van jou. Een goede keeper heeft overzicht. Die weet hoe hij de bal zo effectief mogelijk moet stoppen. Ik weet dat ik mede namens mijn collega’s spreek als ik zeg dat wij veel van je geleerd hebben, deze afgelopen maanden.

Een ding vond je lastig. Dat waren de wedstrijden van FC Groningen tegen Willem II. Diep in je hart was je natuurlijk stiekem voor de club met rood, wit en blauw. In het stadion van de FC ligt trouwens een klein wapenfeitje van je. Toen je voor het eerst in de gemeentelijke skybox kwam, riep jij direct: “Wie is hier doodgegaan? Waar is de sfeer? Waar is de gezelligheid?” En Ruud, de eerste ingeving die jij had om de skybox rood-wit-blauw te verven, heeft het net niet gehaald in het college, maar ik kan je wel zeggen dat er met een paar ingrepen wel snel sfeer en gezelligheid is aangebracht. Alhoewel niet iedereen even gecharmeerd is van de plastic look louchebank van chesterfield.

Beste Ruud, we gaan ervan uit dat we je hier nog regelmatig zullen zien. Is het niet hier in Groningen, dan is het wel elders in Nederland, dan wel op de buis. Aan mensen zoals jij, met veel bestuurlijke kennis en ervaring, en dat gecombineerd met die gezonde dosis humor en relativiseringsvermogen, is volop behoefte in Nederland. Je hebt hier in Groningen laten zien dat er nog meer dan genoeg peper in jou zit en die energie ga jij de komende jaren zeker inzetten voor het openbaar bestuur in Nederland. Het is wat mij betreft en wat ons betreft een goede zet van de PvdA om jou op de tweede plek op de kandidatenlijst voor de Eerste Kamer te zetten. Het is nu wachten op de nacht van Vreeman. En ik moet zeggen, vanuit mijn politieke achtergrond, dat we daar niet de beste ervaringen mee hebben. Maar deze nacht, daar kijken wij naar uit.

Tot slot, Ruud: je was heel snel thuis in Groningen. Je hebt je betrokken getoond bij alles wat hier speelt. Je kon ook niet anders, want we hebben jou, na lang beraad, gehuisvest op de allerdrukste, meest luidruchtige en meest zichtbare plek in de stad, namelijk recht tegenover Vindicat, aan de Grote Markt, van waaruit jij ook een geweldig boekje hebt gemaakt. Volgens mij heb je er ook van genoten en dat tekent je. Je was en je blijft een echte Stadjer. Als je ook naar de internetpoll kijkt, op RTVNoord, is volgens mij de stand op dit moment zo dat 96% zegt dat je een goede burgemeester was en die 4%, die wist het volgens mij niet. En die zit zeker niet hier in deze zaal.

Ruud, het ga je heel erg goed. Hier in Groningen, op jouw eigen kleine Grote Markt, ben jij altijd van harte welkom. Mag ik jou naar voren vragen voor twee cadeaus? Dank u wel.

(Wethouder Schroor overhandigt de burgemeester een cadeau)

Wethouder SCHROOR: Dat mag je uitpakken. Een beetje voorzichtig! Een zeefdruk van Werkman, voor de publieke tribune, namens het college van burgemeester en wethouders.

En we hebben nog een kleinigheidje, Ruud, namens ons persoonlijk. Dat is een tegoedbon. En die tegoedbon is van een restaurant waar jij, schat ik in, minstens 35 keer over gesproken hebt in de afgelopen twee weken, bij ons in het college. Dat is een Italiaans restaurant in de Ebbingestraat, Lo Stivale. Daar hebben wij een tegoedbon van in deze envelop gedaan voor jou en Ronny. Het moet genoeg zijn volgens ons. En wat ons betreft de volgende uitnodiging: als jij daar gebruik van gaat maken, en dat kun jij op je eigen tijd doen, uiteraard, dan mag jij dat doen alleen met Ronny. Dat is prima als jij denkt: deze mannen, dat is wel mooi geweest, daar ben ik wel klaar mee. Maar we zouden het ook ontzettend leuk vinden, als je er bent, dat je het laat weten. Wat we zouden wel – om even wat oude tijden uit dat jaar op te halen, eens even te horen wat jouw ervaringen zijn – graag met jou mee eten. Maar dat is geheel aan jou. Dit is een kleinigheidje. Alsjeblieft.

(Applaus)

De VOORZITTER: Dank aan de heer Schroor. Dan wil ik nu namens de raad mevrouw Van Gijlswijk, nestor van deze gemeenteraad, vragen om het woord te voeren.

Mevrouw VAN GIJLSWIJK (Nestor van de raad): Beste Ruud. Bier en bitterballen, daar houd jij van. En daarbij hoort een mooi, oud, bruin café. Sluit je ogen en stel je voor dat je met deze gezellige gemeenteraad, waaraan je absoluut geen pesthekel hebt, in dat café bent. Eens per maand wordt er in dit bruine café een activiteit georganiseerd. Misschien weet jij al waar ik naartoe wil. We gaan een spelletje doen: de grote Ruud Vreeman-quiz. De spelregels: de nestor is de quizmaster. Jij bent de enige die vragen mag beantwoorden. Niemand mag voorzeggen. Het is dus ook maar goed dat ik niet vanuit de bankjes wat kan roepen. Je moet antwoorden, passen behoort niet tot de mogelijkheden. En je mag niet te lang over het antwoord nadenken, anders krijgen we gedonder met de voorzitter. Nog een aandachtspunt: bij sommige vragen zullen wij nooit weten of je ze naar waarheid beantwoordt, maar daar gaat het vanavond natuurlijk helemaal niet om. Daar gaan we. Voor de mensen die naar de internetuitzending kijken is het goed dat ik de vragen en de antwoorden even voorlees, want deze PowerPoint is niet via de computer te zien.

Vraag 1. Deze man werd door jou nogal eens vergeten. Bij welke partij hoort hij?

- a. D66
- b. Partij voor de Dieren
- c. hij zit er gewoon voor de lol

Burgemeester VREEMAN: Dat is b. Maar hij had veel eerder met die bitterballen moeten komen!

Mevrouw VAN GIJLSWIJK (SP): Inderdaad, het juiste antwoord is b. Zijn naam is Gerjan Kelder en na zijn bitterballentraktatie van gisteren, vergeet je dat hopelijk nooit weer.

Vraag 2. Tegen welke raadslid zei je eens, na beantwoording van vragen in de commissievergadering: “Vond je het wat?”

- a. Benni Leemhuis van GroenLinks
- b. die ene man die er gewoon voor de rol zit

- c. Edward Koopmans van de ChristenUnie

Burgemeester VREEMAN: Ik zeg dat heel vaak. Die ene man die er gewoon voor de rol bij zit.

Mevrouw VAN GIJLSWIJK (SP): Fout! Het was Edward Koopmans en de wijze waarop je de raad tegemoet trad was voor ons in ieder geval een verademing.

Vraag 3. Hoeveel gram Vlaamse friet heb jij bij de Belg Waterloo gegeten?

- a. 10.000 gram
- b. 12.500 gram
- c. 15.250 gram

Burgemeester VREEMAN: Tussen a en b in.

Mevrouw VAN GIJLSWIJK (SP): Fout, want antwoord c komt in de buurt. Elke week geen jij even langs de Belg en je was er zo'n 61 weken burgemeester en in een puntzak friet zit 250 gram.

Vraag 4. Uit welke clublid komt de tekst: "Aan het eind van het seizoen, zijn we dan geen kampioen? Nou, dat zien we dan wel weer, want we doen het nog een keer"?

- a. Willem II
- b. FC Groningen
- c. FC Juinen

Burgemeester VREEMAN: Willem II is "Hup, stoere jongens, stoere knapen". Dat is het in ieder geval niet. Ik kan die Groningers nauwelijks verstaan, maar: b.

Mevrouw VAN GIJLSWIJK (SP): Antwoord b is het juiste antwoord en hoewel jij een grote fan van Willem II bent, heb je natuurlijk onze FC ook in je hart gesloten.

Vraag 5. Welke voormalige CPN'er en tegenwoordig SP'er, nam jij tegen alle regels in, in dienst bij het NVV Jongerencontact?

- a. Tiny Kox
- b. Veerle Slegers
- c. Paul Ulenbelt

Burgemeester VREEMAN: Paul Ulenbelt.

Mevrouw VAN GIJLSWIJK (SP): Heel goed! Het was in 1976 en Paul kan het zich nog goed herinneren. Tiny Kox en Veerle Slegers zijn beiden Tilburgers. De eerste zou je vanaf volgend jaar ongetwijfeld in de Eerste Kamer tegenkomen, de tweede hoop je waarschijnlijk nooit van je leven meer tegen te komen. Dat is een onderonsje.

Vraag 6. Als dienstplichtig militair verdween jij tweemaal in de cel vanwege belediging van een meerdere. Wat zei tegen hem?

- a. mafdeksel
- b. boerelul
- c. Wat kijk je lief!

Burgemeester VREEMAN: a en b heb ik allebei gedaan.

Mevrouw VAN GIJLSWIJK (SP): Kijk, dit is nou zo'n vraag waarvan ik niet kan beoordelen of het antwoord juist is.

Vraag 7. Wat dacht je, toen hij hoorde van het besluit van minister Kamp om de gaskraan met 7,3% terug te draaien?

- a. Wacht maar, Henk, ik kom je binnenkort wel in Nieuwspoor tegen.
- b. Henk is en blijft Oost-Indisch doof.
- c. Het kabinet laat Groningen zakken.

Burgemeester VREEMAN: b.

Mevrouw VAN GIJLSWIJK (SP): Goed!

Vraag 8, en dat is de laatste. Wat dacht Diederik Samson, toen deze foto werd gemaakt?

- a. Oh nee, Ruud Vreeman op 2!
- b. Ze leren het aan de overkant ook nooit!
- c. Hoe lang moet ik nog leiden/lijden?

Burgemeester VREEMAN: Nou, ik gok op b.

Mevrouw VAN GIJLSWIJK (SP): Nou, als je het mij vraagt, zijn alle drie de antwoorden goed.

Voorzitter, de samenstellers van deze quiz, en het blijft natuurlijk geheim wie dat zijn, hadden nog veel meer vragen en zelfs bonusvragen in gedachten. Maar we houden ermee op, dit was al gek genoeg.

Ruud, je bent een prettige, stabiele en rustige man, die van een geintje houdt. En zo'n burgemeester hadden wij hier na een turbulente periode keihard nodig. We zijn je er erg dankbaar voor. Je grote kleine vriend Jimmy heeft 'bekant op zijn knieën gelegen' om je te smeken langer te blijven. Je antwoordde dat je al heel lang hard werkt en dat het tijd is om rustiger aan te gaan doen. Hoezo, rustig aan doen? Je wordt Eerste Kamerlid en je gaat de gifverf-affaire bij Defensie onderzoeken. Heb jij Jimmy toch mooi voor de gek gehouden!

Typerend voor jou is dat je geen persoonlijk cadeau wilt. Dat krijg je van de gemeenteraad dan ook niet. We geven je een cheque, die staat voor het bedrag dat raadsleden op jouw verzoek aan het Jeugdsportfonds hebben overgemaakt. Van het Jeugdsportfonds krijg je wel een cadeau voor jezelf, en ik mag dat overhandigen: een zojuist uitgebracht boek over dit belangrijke fonds.

Ruud, het ga je goed. Moi en houdoe!

(Applaus)

De VOORZITTER: Dank u wel, mevrouw Van Gijlswijk. Dan mag ik nu het woord geven aan bijna voormalig burgemeester Vreeman.

Burgemeester VREEMAN: Ik heb wel wat opgeschreven, maar het is een beetje een zootje geworden. Maar dat is misschien in zijn algemeenheid wel kenmerkend voor mijn gedrag. Ik wil in ieder geval Rosita en Ton heel hartelijk danken voor de warme en ook geestige woorden. Ik had nooit gedacht dat Rosita zo in mijn ziel kon kijken. Het is wel heel goed gedaan, hè?

Ik zit een beetje te denken. Hoe kwam ik hier eigenlijk? Toen Max van den Berg mij belde, ik heb dat al vaak verteld, om mij te vragen of ik wilde waarnemen in Groningen, heb ik ook geen minuut gearzeld om te zeggen: "Dat vind ik leuk om te doen". Ik heb nog even naar beneden geroepen, naar Ronny, en gezegd: "We gaan naar Groningen". Dat vond zij ook leuk, omdat we hier natuurlijk samengewoond hebben. Ja, het kan zijn dat ze 'nee' schudt als ik dingen zeg, maar daar moet je verder niets van aantrekken. Het kan ook zijn dat ze mijn zinnen afmaakt, dat is ook heel erg. Dat heeft met de leeftijd te maken. Maar goed, ik heb dus eigenlijk meteen een gevoel gehad van: wat is het toch een bijzonder idee dat je hier 45 jaar geleden als student hebt rondgelopen, een jongetje van 21 jaar, dat toch een beetje op zoek is, maar wel een belangrijk besluit had genomen. Ik was opgegroeid in Haarlem en omgeving en ik had het besluit genomen om weg te gaan daar en een nieuwe stap in mijn leven te zetten, onafhankelijk en op afstand. Mijn jeugd had wel leuke trekken, maar ook wel een paar trekken die niet zo leuk waren. Onder meer de diensttijd was niet de meest succesvolle periode, want die had vooral een neerwaarts karakter. Dus het was een nieuwe stap en die is heel belangrijk geweest in mijn leven. Ik ben hier natuurlijk gaan studeren en toen kwamen politieke ontwikkeling, wetenschap en vakbeweging, dus ik vond het heel mooi om terug te gaan naar de plek waar ik zo van gehouden heb. We hebben hier samengewoond, we zijn in die tijd getrouwd, dus er zitten veel roots in deze stad, voor mij. Dat heeft ook te maken met het feit dat mijn moeder uit Bedum komt, Wouter, mijn zoon, heeft hier gestudeerd, dus er zit heel veel relatie tussen deze stad en mijn leven. Ik kwam hier vrij onbevangen binnen en ik vroeg: "Wat moet ik hier doen, eigenlijk?" Dat vind ik altijd wel belangrijk als je ergens komt, dat je de vraag stelt: wat moet ik hier doen? Toen zei iedereen: "Je moet hier rust brengen". Dat is nou, gek genoeg, een karaktertrek die niet zo bij mij hoort, want ik ben helemaal niet van rust brengen. Maar ik begreep wel wat er bedoeld werd. Kan je hier, in het stadhuis, onder de raad, in het college, onder de mensen die hier

allemaal werken, weer een sfeer creëren die positieve energie genereert. Vrolijkheid, optimisme. Ik vind het altijd heel belangrijk dat je een soort cultuur hebt, met elkaar, van: we gaan iets doen voor deze stad. Iedereen in zijn eigen rol. En ik moet eerlijk zeggen dat ik die sfeer hier aantrof en ook vorm moest geven en dat ik dat helemaal niet moeilijk heb gevonden. Ik vond er eigenlijk helemaal niets aan. Als je je gewoon gedraagt en met iedereen omgaat, komt langzaam die sfeer er wel, omdat iedereen hier toch geëngageerd is om voor Groningen wat te doen. Zo is het ook gegaan. Of het nu de raad was of de bodes of de ambtenaren, het college – daar zal ik straks nog iets meer over zeggen – we hebben heel makkelijk een verhouding kunnen vinden die positief kritisch was en waar ook een sfeer en energie ontstonden die in het belang waren van de stad. Maar dat heeft ook te maken met wat voor waarden je representeert. Leiderschap heeft erg te maken met: waarin gedijt je leiderschap? En die gedijt het best in waarden waar je jezelf verwant mee voelt. Dat is bijvoorbeeld dat je respect voor elkaar hebt, dat je een ander behandelt zoals je zelf behandeld wilt worden. Heel normale menselijke dingen. Ik ben natuurlijk geen zondagskind. Ik heb in mijn leven butsen opgelopen. Ik heb echt grote conflicten in mijn leven gehad en die hadden vaak daarmee te maken, dat ik het gevoel had dat ik mezelf, mijn waarden, mijn gedachten over hoe je respectvol met elkaar omgaat, niet vond, dat daar andere waarden in waren die mij gewoon niet bevielen. Mijn karakter is plooibaar, rustig en relaxed, maar soms is het heel erg strak. Dan voel ik mij daar gewoon niet meer thuis. Rosita haalde dat net al aan. Er werd nu weer gevraagd wat ik van de gemeenteraad in Tilburg vond. Daar heb ik heel goed meegewerkt, maar er waren er bij, aan wie ik gewoon echt de pest had. Dat is natuurlijk een harde uitspraak, maar dat zijn gewoon mensen met wie ik liever niet omga. Dat zal een burgemeester niet zo gauw zeggen, maar ik zeg dat gewoon in alle eerlijkheid. Dat heb ik bij jullie nooit gevoeld. Nooit. Allemaal verschillende meningen, opvattingen, karakters, maar mensen die wellevend, op een normale, kritische manier hier de democratie invullen. Daar heb ik jullie heel erg voor gewaardeerd en ook heel erg bedankt, omdat dit voor mij ook weer een inspiratiebron was om mijn werk te doen. Dus dat was leuk. Dat was mooi en dat was ook makkelijk. Dan komt het college.

Mevrouw VAN GIJLSWIJK (SP): En dat werd wat moeilijker.

De Burgemeester VREEMAN: Nou ja, ik zal het wel zeggen: ik zit hier met mijn zoon en mijn dochter. Ik een beperkte bijdrage aan hun opvoeding gegeven, want Ronny is daar de hoofdverantwoordelijke; een beetje ouderwets gezin natuurlijk. Ik heb drie kleinkinderen; een van één, een van vier en een van zes, Stijn, Tom en Bram. Prima jongens. En dan vergeet ik nog de kinderen van Roeland, die natuurlijk ook altijd heel hartelijk zijn naar mij. Maar ik heb nu kinderen in het college gehad, die totaal onopvoedbaar zijn. Je kan netjes spreken van coachen, maar het was meer zo dat je bijna naar de jeugdzorg moest. Maar goed, ik deel nu uit, omdat ik een voorsprong wil nemen op wat er nog meer gaat gebeuren. Humor en vrolijkheid zijn ook heel belangrijke cultuurkenmerken van een groep mensen om samen iets te doen en ik hoor bij de mensen die kunnen uitdelen, maar die ook kunnen incasseren en dat hoort ook bij deze muppets, die hierachter zitten.

De heer Evenhuis, de vroege grand old man van deze raad, zei, toen Piet van Dijk vroeg, op televisie “Wat vind je eigenlijk van Vreeman?”: “Dat is een zakelijke man”. Daar ben ik het totaal mee oneens. De hoofdredacteur van het Dagblad van het Noorden zei: “Die Vreeman, dat is eigenlijk een lopende burgemeester. Die gedraagt zich niet zo, die is gewoon een burgemeester.” Daar ben ik het ook helemaal niet mee eens. Ik ben helemaal niet zo zakelijk, dat weten de meeste mensen ook wel, maar eigenlijk, het is moeilijk om dat van jezelf te zeggen, ben ik veel meer iemand die op gevoel zijn werk doet. Voel je je ergens thuis, is je intuïtie goed, heb je gewoon inspiratie omdat je leuke mensen om je heen hebt, dat is veel meer mijn inspiratiebron van het burgemeesterschap en ook het zakelijke. Ik moet eerlijk zeggen: ik vind mijzelf niet zo’n echte burgemeester. Het pak van burgemeester, ik ben heel openhartig, want het is toch een beetje het eind van mijn loopbaan, het protocollaire, het ambt, met grote woorden, daarvoor ben ik eigenlijk veel te inhoudelijk betrokken bij het onderwerp, te gepassioneerd, maar ook eigenlijk te veel non-conformist. Die jas heeft mij altijd gekneld. Dus dat was wel weer prettig met de muppets, dat daar een uitlaatklep was voor foute grappen. Daar kon je echt jezelf zijn.

Nu was ook nog wel belangrijk wat je kunt doen in een jaar. Je moet daar niet te veel pretenties over hebben, maar er zijn wel een paar dingen, die ik belangrijk vond om te doen. Ton heeft dat ook heel goed gezegd. Ik vond het gewoon belangrijk om de relatie met mijn collega’s, met de gemeenten in de ommelanden, te verbeteren. Achteraf is dat ook heel belangrijk geweest, nu in dat hele aardbevingsdossier, dat we het gevoel hebben dat we samen voor de grote probleem van Groningen staan. Daar heb ik echt veel in geïnvesteerd en hetzelfde geldt ook voor de Provincie.

Over veiligheid heb ik ook een heel eenvoudige opvatting. Ik heb over het algemeen heel eenvoudige opvattingen, vind ik zelf. Ik vind dat je bij veiligheid vrij strak moet zijn. Hands on en activistisch, precies gezegd, hoor. Goed getypeerd door Ton. Maar waar het gaat om de bruisende stad, de feesten, de evenementen, moet je eigenlijk soepel en ruimhartig zijn. Deze stad is natuurlijk een stad met een heel levendige vitaliteit en dan gaat het niet aan om de hele tijd te denken: dat is een risico en daar moet je voor oppassen. Dus ik neem weinig risico op de veiligheid, daar moet je eigenlijk bovenop zitten, en een beetje risico, onder goede voorwaarden, op evenementen en dat soort zaken, omdat ik dat voor de cultuur in deze stad en de sfeer belangrijk vind. Daar heb ik nog een opmerking bij, ik zal er straks nog iets meer over zeggen. Het staat ook in het collegeprogramma en het is ook al vaak aangehaald: deze stad heeft twee gezichten. De hele wereld van innovatie, van talent, van kennis, van jeugd, het is natuurlijk een van de jongste steden van Nederland. En we hebben ook een stad waar gewoon de Stadgers zitten. Een hele hoop gaat het redelijk goed, maar een aantal gaat het niet goed. Dat is een sociaaleconomisch vraagstuk. Daar zal ik straks iets meer over zeggen. Maar het is ook een cultureel vraagstuk. Ik vind dat die dingen naast elkaar kunnen bestaan. Het levenslied is leuk en danceparty's, daar vind ik niets aan, maar veel mensen vinden die leuk, maar je moet eigenlijk ook dingen doen die iedereen leuk vindt. FC Groningen, Bommen Berend, de ijsbaan die er is, de markt: je moet dingen doen waar mensen van die verschillende sferen elkaar ook cultureel tegenkomen. Allemaal Groningers, allemaal Stadgers. Joost en ik hebben daar veel over zitten praten met elkaar. Wat kunnen we nu mogelijk maken om zo'n sfeer te creëren in de huiskamer, waar ik zelf gewoond heb? In de serre heb ik gewoond van de huiskamer. Hoe kunnen we het nu mogelijk maken dat die twee culturen elkaar ook ontmoeten en dat je zegt: "Hier zijn feesten, hier gebeuren dingen die iedereen leuk en interessant vindt." Ja, dan kom ik nog even op die twee gezichten terug. Ik heb er ook in een interview wat over gezegd. Ik ben niet zo van onderzoek meer, vroeger nog wel. Maar ik heb toch eens in die Atlas Nederlandse gemeenten gekeken naar hoe de positie van Groningen is. Elk jaar komt zo'n atlas uit en die heeft twee indexen: de leefbaarheidsindex en een sociaaleconomische index. Tot mijn verbijstering, dat wist ik echt niet, is dit de stad in Nederland met de minst laag geschoolde mensen. Van alle 50 gemeentes wonen de minst laag geschoolde mensen in Groningen. Gek genoeg hebben wij een heel hardnekkig probleem, van die mensen die laag geschoold zijn. Die scoren heel hoog op afhankelijkheid van de overheid. Dus je staat op 1, qua hooggeschooldheid, zou je kunnen zeggen, maar je bent ook nimmer 47 of 46, van mensen die een uitkering hebben of afhankelijk zijn van de overheid. Als je het niet leuk vindt dat een stad verdeeld is – dat is mijn politieke opvatting, ik vind dat er samenhang in de stad moet zijn – dan moet je er echt alles aan doen, alle bewegingen op gang brengen, om die twee gezichten niet uit elkaar te laten groeien, maar bij elkaar te laten horen. Ik heb net iets cultureels genoemd, maar het gaat natuurlijk ook over opleiding, hoe ga je mensen mobiliseren om omhoog te gaan? Ton is daar ook mee bezig. Het gaat ook om werkgelegenheid en de ambitie om ook de komende jaren die groep van 10.000 terug te krijgen naar 7000, heb ik Mattias horen zeggen. Het gaat natuurlijk via de werkgelegenheidsontwikkeling in de markt, maar ik heb ook, een beetje tegen de tijdgeest in, gezegd: "Ik denk dat ook overheidswerkgelegenheid heel belangrijk kan zijn in dat proces, waaronder de vroegere sociale werkvoorziening." Ik zou het heel belangrijk vinden – het is natuurlijk aan u om daar een oordeel over te vormen – dat we heel veel inspanning plegen om de twee gezichten van de stad weer tot een gezicht van de Stadgers te laten worden, en ik weet van heel veel mensen, van alle politieke kleuren, dat zij dat ook belangrijk vinden.

Over aardbevingen zeg ik niets meer. Dat is natuurlijk toch een groot probleem. Ik denk wel dat we nu stappen aan het zetten zijn waarmee we misschien toch wat vooruitgaan. Dat is gewoon een noodlot dat je treft, door menselijk handelen, waar jullie de komende jaren nog wel mee bezig zullen zijn. De invalshoek is natuurlijk de veiligheid van de Groningers. Dat is de kerninvalshoek. En daaraan ondergeschikt, maar ook heel belangrijk, is de vraag of onze stad zich kan continueren, of je voort kan met de investeringen. Blijven hier veel studenten komen? Kan het voor buitenlandse studenten interessant blijven? Hoe gaat het met het bedrijfsleven, dat wel of niet investeert? Die opgave ligt er.

Als laatste wil ik iets zeggen over de fase van mijn persoonlijke levensloop. Doordat ik hier terecht ben gekomen, zijn er twee dingen gebeurd. Ten eerste, als je wat ouder wordt, 31 december word ik 67 en dan kom je in een fase van je leven waar je vooruitkijkt, enerzijds natuurlijk gedwongen, doordat ik hier was, maar waar ik anderzijds natuurlijk ook met mijn roots te maken heb, met mijn geschiedenis, met de plek waar ik gewoond heb. Ik heb een boekje voor jullie allemaal gemaakt. Dat heet: mijn kleine Grote Markt en daar kun je in lezen wat ik zo'n beetje aan mijmeringen en gedachten heb gekregen. Soms zijn die inhoudelijk over de stad, maar soms raken die heel erg aan mijn persoonlijke levensloop, bijvoorbeeld het verhaal van mijn vader, die ondergedoken heeft gezeten in Bedum. Dat was de schuilplaats van mijn vader. Dus er zit een soort levensloopverhaal in. Toen ik hier studeerde, had je levenslooppsychologie.

Het was een vrij simpel concept. Eerst was er opgroeien en opvoeding, in de eerste fase van je leven. De tweede fase was werken en de derde fase uitrusten. Dat was in die tijd, begin jaren zeventig, de theoretische formule. Ik zat dus een beetje in die derde fase. Ik was nog wel aan het werk natuurlijk, maar jullie hebben mij eigenlijk teruggebracht in die tweede fase, namelijk dat ik weer fulltime ben gaan werken. En dat is mij eigenlijk ook wel weer goed bevallen. Dat geeft ook aan dat die fase van mijn leven ook een heel belangrijk helend proces teweeg heeft gebracht. Dat heb ik ook in de krant gezegd. Ik ben in Tilburg met een kras op mijn ziel weggegaan, net als Hans Ouwerkerk hier zoveel jaar geleden ook met een kras op zijn ziel is weggegaan. Hoe heel je een kras op je ziel? Dat is toch dat er een nieuwe ervaring overheen komt, die weer een positief karakter heeft, die weer nieuwe kracht geeft. In de tussentijd, tussen het weggaan uit Tilburg en hier, heb ik allerlei dingen gedaan en die waren ook allemaal interessant en heel positief, maar hier, en daar bedank ik jullie ontzettend hartelijk voor, zowel het college, als de ambtenaren, als de raadsleden, dat is voor jullie misschien niet zo zichtbaar, maar heeft het mij ontzettend geholpen om de kras op mijn ziel weg te werken. Dat betekent dat ik me weer vrij voel. Ik vond het een fantastisch avontuur. Van de ene sfeer helemaal in de andere. Hier op de Markt, een LAT-relatie met mijn echtgenote, dat is heel opbeurend geweest. Maar we hebben ook allebei genoten van de situatie, een fantastisch avontuur, dat voor mij persoonlijk heel veel heeft betekend. Meer dan een gewoon baantje, meer dan gewoon een beetje waarnemen. Ik vond het prachtig. Ik neem afscheid met weemoed. Ik kom natuurlijk wel terug. Jullie vinden het ver naar Tilburg, maar als je het veel doet, dan valt het erg mee. Ik wil jullie allemaal bedanken. De hele sfeer om het werk heen, college en raad, bodes, ambtenaren met wie ik allemaal gewerkt heb: het was, zoals ik al zei, een prachtig avontuur en ik dank jullie hartelijk en ik neem met weemoed afscheid van deze stad. Dank je wel.

(Applaus)

De VOORZITTER: Toch blijft het een raadsel, hoe die collegevergaderingen wel binnen de tijd eindigden.

3. Sluiting

De VOORZITTER: Burgemeester Vreeman, bedankt. Ik heb nog een huishoudelijke mededeling, tot slot. Er zijn veel mensen via de trouwpoort naar binnen gekomen vandaag. De trouwpoort is inmiddels weer gesloten. Het verzoek is of iedereen via de achteringang van het stadhuis richting Huize Maas zou willen vertrekken, maar iedereen is uitgenodigd om nog een klein feestje te vieren. Dank voor uw aanwezigheid.

(Sluiting 17.12 uur)